

Programowanie deklaratywne

Artur Michalski
Informatyka II rok

Plan wykładu

- Wprowadzenie do języka Prolog
- Budowa składniowa i interpretacja programów prologowych
- Listy, operatory i operacje arytmetyczne
- Złożone/abstrakcyjne struktury danych
- Sterowanie mechanizmem nawrotów
- Operacje wejścia/wyjścia w Prologu
- Predefiniowane procedury prologowe
- Styl i technika programowania w Prologu

Reprezentacja list w Prologu

Budowa listy (niepustej):

- *głowa* - pierwszy element listy,
- *ogon* - pozostałe elementy listy

Własności:

- Głową listy może być dowolny obiekt języka Prolog np. inna lista, term, zmienna
- Ogon listy jest zawsze listą i może być listą pustą
- Lista jest strukturą rekurencyjną - jeżeli ogon jest niepusty, to również on składa się z głowy i z ogona

Reprezentacja list w Prologu

Przykładowe listy:

```
?-Hobby1=[muzyka,kuchnia],  
   Hobby2=[narty,taniec],  
   Lista=[tenis,Hobby1,film,Hobby2].
```

```
Hobby1=[muzyka,kuchnia],  
Hobby2=[narty,taniec],  
Lista=[tenis,[muzyka,kuchnia],film,[narty,taniec]].
```

Elementem składowym listy może być inna lista.

```
?- Pets = .(dogs,.(cats,[])).  
Pets = [dogs,cats]
```

Funktor '.' może być wykorzystywany jawnie do tworzenia list.

Reprezentacja list w Prologu

Alternatywna notacja list

W prologu listy mogą być zapisywane w sposób odzwierciedlający ich budowę:

`[Head | Tail]`

gdzie:

Head - może być ciągiem dowolnych elementów (termów) oddzielonych przecinkiem, a **Tail** - dowolna listą elementów

Przykład

`[a,b,c] = [a|[b,c]] = [a,b|[c]] = [a,b,c|[]]`

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja sprawdzania przynależności elementu do listy

Klauzula `member(X,L)` ma być prawdziwa, jeżeli element `X` należy do listy `L`. Przykładowo:

`member(b,[a,b,c])` - powinno być prawdziwe

`member(b,[a,[b,c]])` - powinno być fałszywe, ale

`member([b,c],[a,[b,c]])` - powinno być prawdziwe

Definicja

X należy do listy L, o ile

X jest głową listy L lub

X należy do ogona listy L.

Zapis w Prologu:

`member(X,[X|Tail]).`

`member(X,[Head|Tail]):- member(X,Tail).`

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja łączenia (konkatenacji) list

Klauzula `conc (L1, L2, L3)` łączy listę `L1` z listą `L2` w listę wynikową `L3`.

Przykłady

`conc ([a,b], [c,d], [a,b,c,d])` - jest prawdziwe

`conc ([a,b], [c,d], [a,b,a,c,d])` - jest fałszywe

Definicja

Jeżeli lista `L1` jest pusta, to lista `L3` jest taka sama jak lista `L2`.

Jeżeli lista `L1` jest niepusta i ma postać `[H|T1]`, to lista `L3` ma postać `[H|T2]`, gdzie `T2` jest połączeniem list `T1` i `L2`.

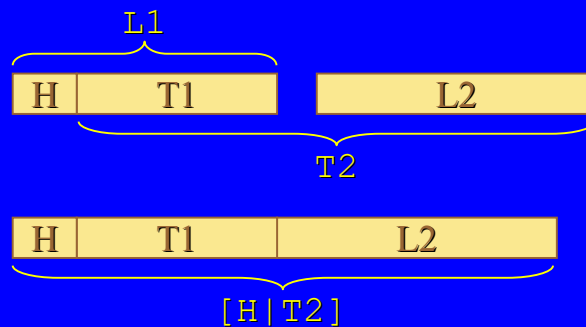
Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja łączenia (konkatenacji) list c.d.

Zapis konkatenacji w Prologu:

`conc ([], L, L) .`

`conc ([H|T1], L2, [H|T2]) :- conc (T1, L2, T2) .`

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja łączenia (konkatenacji) list c.d

Zastosowanie operacji konkatenacji - *dekompozycja listy*:

```
?- conc(L1, L2, [a, b, c]) .
```

```
L1=[]
```

```
L2=[a, b, c] ;
```

```
L1=[a]
```

```
L2=[b, c] ;
```

```
L1=[a, b]
```

```
L2=[c] ;
```

```
L1=[a, b, c]
```

```
L2=[] ;
```

```
No
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja łączenia (konkatenacji) list c.d

Zastosowanie operacji konkatenacji - *szukanie podlist*:

```
?- conc(Przed, [sr|Po],  
        [pon, wt, sr, czw, pt, sob, nd]) .
```

```
Przed=[pon, wt]
```

```
Po=[czw, pt, sob, nd]
```

Zastosowanie operacji konkatenacji - *szukanie poprzednika i następnika*:

```
?- conc(_, [Przed, sr, Po|_],  
        [pon, wt, sr, czw, pt, sob, nd]) .
```

```
Przed=wt
```

```
Po=czw
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja łączenia (konkatenacji) list c.d.

Zastosowanie operacji konkatenacji - *usuwanie podlisty*:

```
?- L1=[a,b,z,z,c,z,z,z,d,e] ,
conc(L2,[z,z,z|_],L1) .
```

```
L1=[a,b,z,z,c,z,z,z,d,e]
L2=[a,b,z,z,c]
```

Zastosowanie operacji konkatenacji - *inna wersja member*:

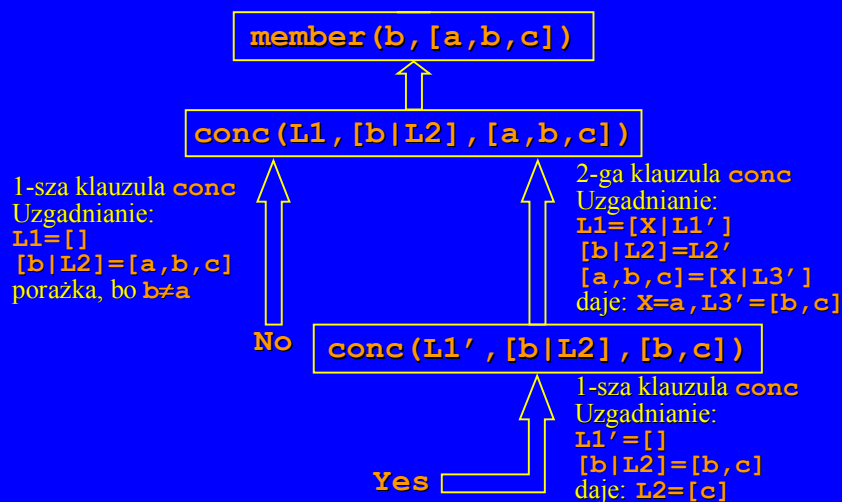
```
member(X,L) :- conc(L1,[X|L2],L) .
```

albo:

```
member(X,L) :- conc(_, [X|_], L) .
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Zastosowanie operacji konkatenacji - *inna wersja member* :

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja dodawania elementu do listy

Najprostszy wariant - dodać element na początku listy (nowa głowa listy).

Zapis w Prologu:

```
add(X, L, [X|L]).
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja usuwania elementu z listy

Klauzula `del(X, L, L1)` ma być prawdziwa, jeżeli lista `L1` jest równa liście `L` pomniejszonej o element `X`. Położenie elementu `X` jest dowolne.

Definicja

Jeżeli `X` jest głową listy `L`, to lista `L1` jest ogonem listy `L`.

Jeżeli `X` należy do ogona listy `L`, to usuń stamtąd `X`.

Zapis w Prologu:

```
del(X, [X|Tail], Tail).
```

```
del(X, [H|Tail], [H|Tail1]) :-
```

```
del(X, Tail, Tail1).
```


Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja usuwania elementu z listy c.d.

Operacja `del (X, L, L1)` usuwa dowolne, ale tylko jedno wystąpienie `X` z listy `L`. Działanie takie określamy mianem *niedeterminizmu* predykatu.

Przykład

```
?- del (a, [a,b,a,a], L) .  
L=[b,a,a] ;  
L=[a,b,a] ;  
L=[a,b,a] ;  
No
```

Inna niedeterministyczna klauzula: `member (X, L)` .

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja usuwania elementu z listy c.d.

Zastosowanie operacji `del (X, L, L1)` - *wstawianie elementu do listy*:

```
?- del (a, L, [1,2,3]) .  
L=[a,1,2,3] ;  
L=[1,a,2,3] ;  
L=[1,2,a,3] ;  
L=[1,2,3,a] ;  
No
```

Definicja w Prologu:

```
insert (X,L,BiggerL) :- del (X,BiggerL,L) .
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacje na podlistach

Klauzula `sublist(S, L)` jest prawdziwa, jeśli lista `S` zawiera się w liście `L`.

Przykłady

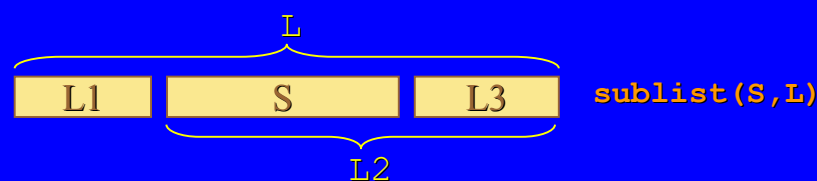
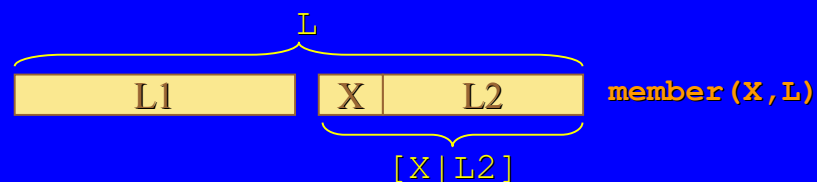
`sublist([c,d,e], [a,b,c,d,e,f])` - jest prawdziwe

`sublist([c,e], [a,b,c,d,e,f])` - jest fałszywe

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacje na podlistach c.d.

Analogia między klauzulą `member(X, L)` (w wersji z `conc`) a klauzulą `sublist(S, L)`

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacje na podlistach c.d.

Definicja

Lista *S* należy do listy *L*, o ile lista *L* składa się z dwóch list *L1* i *L2*, a lista *L2* jest połączeniem list *S* i *L3*.

Zapis w Prologu

```
sublist(S,L):-conc(L1,L2,L),conc(S,L3,L2).
```

Przykład

```
?- sublist(S,[a,b,c]).  
S=[];  
S=[a];  
S=[a,b];  
S=[a,b,c];  
S=[b];  
...
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja generowania permutacji listy

Klauzula **permut**(*L1*, *L2*) jest prawdziwa, jeśli lista *L2* jest permutacją listy *L1*.

Przykład

```
?- permut([a,b,c],P).  
P=[a,b,c];  
P=[a,c,b];  
P=[b,a,c];  
P=[b,c,a];  
...
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja generowania permutacji listy c.d.

Klauzula `permut (L1 , L2)` jest prawdziwa, jeśli lista `L2` jest permutacją listy `L1`.

Definicja

Jeżeli pierwsza lista (L1) jest pusta, to druga lista (L2) również jest pusta.

Jeżeli lista L1 jest niepusta, wtedy ma postać [X|L], a jej permutacja powstaje w wyniku permutacji na L i wstawienia do niej X (w dowolne miejsce).

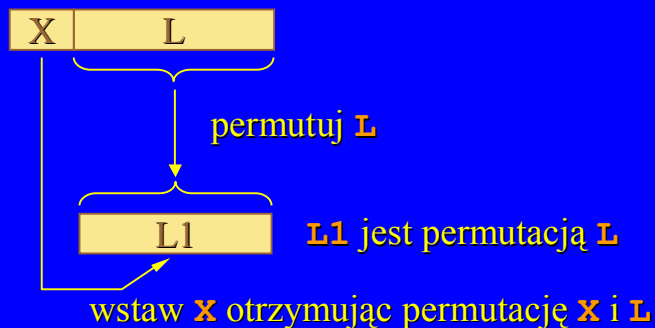
Zapis w Prologu:

```
permut ([ ] , [ ] ) .
```

```
permut ([X|L] , P) :- permut (L, L1) ,  
                      insert (X, L1, P) .
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja generowania permutacji listy c.d.

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja generowania permutacji listy c.d.

Inna wersja klauzuli **permut (L1, L2)** - z zastosowaniem klauzuli **del**: najpierw usuwamy element, na pozostałej reszcie dokonujemy permutacji i wstawiamy element na początek poddanej już permutacji reszcie listy.

Zapis w Prologu:

```
permut ([ ], [ ] ) .  
permut (L, [X|P] ) :- del (X, L, L1) ,  
                      permut (L1, P) .
```

Przykład

```
?- permut ([red,blue,green] , P) .  
P=[red,blue,green] ;  
P=[red,green,blue] ;  
P=[blue,red,green] ;  
...
```

Wybrane operacje na listach w Prologu

Operacja generowania permutacji listy c.d.

Uwaga! Operacja permutacji nie jest doskonała (obie wersje) i w pewnych przypadkach może prowadzić do nieskończonych pętli.

Przykład (prowadzący do błędów)

```
?- permut (L, [a,b,c] ) .
```

- dla pierwszej wersji klauzuli **permut** (z **insert**) doprowadzi do zapętlenia, jeśli zażądamy dalszych odpowiedzi po wygenerowaniu wszystkich możliwych permutacji
- dla drugiej wersji (z **del**) - podana zostanie tylko jedna permutacja (pierwotna lista), a próba kontynuacji zakończy się zapętleniem

Notacja operatorów

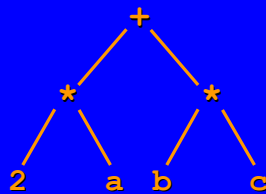
Standardowa reprezentacja operatorów w Prologu

W Prologu operatory reprezentowane są w notacji *prefiksowej*.

Przykład

$+ (* (2, a), * (b, c))$

Wyrażenia tworzą w reprezentacji wewnętrznej struktury drzewiaste (są termami), a operatory pełnią rolę funktorów (są atomami):

Notacja operatorów

Standardowa reprezentacja operatorów w Prologu

Dopuszczalna jest alternatywna reprezentacja operatorów w notacji *infiksowej*.

Przykład

$2*a + b*c$

Wyrażenia w notacji *infiksowej* przekształcane są automatycznie do postaci *prefiksowej* (i na odwrót).

Pierwszeństwo operatorów decyduje o interpretacji wyrażeń w notacji infiksowej.

Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu

Prolog dopuszcza możliwość definiowania nowych operatorów. W celu zdefiniowania operatora korzystamy z specjalnej klauzuli systemowej zwanej również *dyrektywą*.

Postać dyrektywy:

```
op (<pierwszeństwo>, <składnia>, <symbol>)
```

gdzie:

<pierwszeństwo> - klasa pierwszeństwa operatora,

<składnia> - budowa operatora (prefix, infix, suffix),

<symbol> - oznaczenie operatora.

Przykład

```
?- op (600, xfx, has) .
```

Można teraz zdefiniować fakt np.: `piotr has auto.`

Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Zasady:

- Definicja operatora nie określa żadnej operacji, która będzie wykonywana na argumentach operatora
- Operatory definiowane w Prologu są tylko funktorami, służącymi do konstruowania bardziej złożonych struktur
- Klasa pierwszeństwa operatora może przyjmować wartości z zakresu od 1 do 1200
- Oznaczenie operatora musi być nazwą (stałą symboliczną)

Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Budowa składniowa operatora - notacje:

- prefiksowa:
 $f\mathbf{x} f\mathbf{y}$
- infiksowa:
 $\mathbf{x}f\mathbf{x} \mathbf{x}f\mathbf{y} yf\mathbf{x}$
- postfiksowa:
 $\mathbf{x}f yf$

gdzie:

- f - to operator
- \mathbf{x} - to argument o klasie pierwszeństwa $< f$
- \mathbf{y} - to argument o klasie pierwszeństwa $\leq f$

Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Zasady pierwszeństwa argumentów i operatora:

Składnik wyrażenia	Klasa pierwszeństwa
argument prosty	0
argument w nawiasach	0
operator	wg definicji (dyrektywa op)
argument złożony	wg pierwszeństwa operatora (funktora) głównego

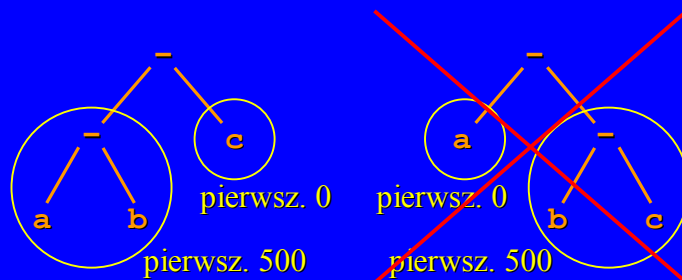
Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Przykład

Załóżmy, że `op(500, yfx, -)`.

Reprezentacja wyrażenia `a-b-c` to `(a-b)-c`, a nie `a-(b-c)`.

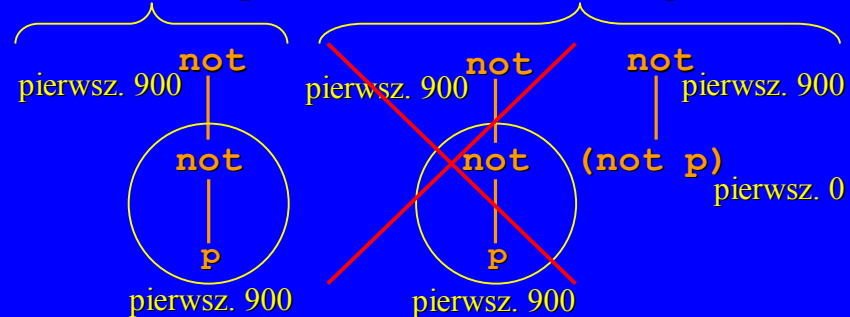
Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Przykład

`op(900, fy, not) .`
`not not p`

`op(900, fx, not) .`
`not (not p)`

Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Przykład

Wyrażenie rachunku zdań (prawo de Morgana):

$$\sim (A \& B) \Leftrightarrow \sim A \vee \sim B$$

Zapis w Prologu (standardowy, prefiksowy):

equivalence (not (and (A, B)) , or (not (A) , not (B))) .

Zapis w Prologu (nowe operatory):

?- **op (800 , xfx , <=>) .**

?- **op (700 , xfy , v) .**

?- **op (600 , xfy , &) .**

?- **op (500 , fy , ~) .**

Można teraz zdefiniować term: **$\sim (A \& B) \Leftrightarrow \sim A \vee \sim B$** .

Notacja operatorów

Definiowanie operatorów w Prologu c.d.

Uwagi

- Definicje nowych operatorów nie określają żadnych nowych działań na argumentach, lecz wzbogacają notację o nowe sposoby tworzenia złożonych form reprezentacji
- Operator o najwyższej klasie pierwszeństwa jest głównym operatorem wyrażenia złożonego; operatory o niższej klasie pierwszeństwa mają natomiast silniejsze wiązanie
- Specyfika operatora zależy zarówno od jego położenia względem argumentów, jak i od zasad pierwszeństwa operatora oraz jego argumentów

Operacje arytmetyczne w Prologu

Operacja przypisania w Prologu

= (znak równości) operacja dopasowania (unifikacji) termów

is operacja przypisania (ewaluacji wyrażenia)

Przykład

?- **X=1+2.**

Odpowiedź:

X=1+2

term z funktorem +
oraz argumentami 1 i 2

?- **X is 1+2.**

Odpowiedź:

X=3

predefiniowana procedura
ewaluacji wyrażenia **is**

Operacje arytmetyczne w Prologu

Podstawowe operacje arytmetyczne w Prologu

Oznaczenie operatora	Operacja arytmetyczna
+	dodawanie
-	odejmowanie
*	mnożenie
/	dzielenie rzeczywiste
//	część całkowita z dzielenia
mod	reszta całkowita z dzielenia
rem	część ułamkowa z dzielenia
** lub ^	potęgowanie

Operacje arytmetyczne w Prologu

Podstawowe operacje porównania w Prologu

Oznaczenie operatora	Operacja porównania
>	większy
<	mniejszy
>=	większy lub równy
=<	mniejszy lub równy
:=	równy
≠	różny
\=	termy się nie unifikują

Operacje arytmetyczne w Prologu

Operacja równości (:=) a unifikacja (=)

Operator = sprawdza dopasowanie dwóch obiektów i jeśli jest ono możliwe, prowadzi do wiązania zmiennych w tych obiektach (bez obliczania wartości wyrażeń!).

Operator := powoduje obliczenie wartości argumentów bez wiązania zmiennych (muszą być one już związane).

Przykład

?- 1+2:=2+1.

Yes

?- 1+A=B+2.

A=2

B=1

?- 1+2=2+1.

No

?- 1+A:=B+2.

ERROR:Arguments are not
sufficiently instantiated

Operacje arytmetyczne w Prologu

Zastosowanie operacji arytmetycznych

Przykład

Największy wspólny dzielnik dwóch liczb: dla dwóch liczb całkowitych, dodatnich X i Y , największy wspólny dzielnik D :

- równa się X , jeżeli X i Y są równe,
- równa się największemu wspólnemu dzielnikowi X i $Y-X$, jeżeli $X < Y$,
- równa się największemu wspólnemu dzielnikowi Y i $X-Y$, jeżeli $Y < X$.

Zapis w Prologu:

```
nwd(X,X,X) .  
nwd(X,Y,D) :- X<Y, Y1 is Y-X, nwd(X,Y1,D) .  
nwd(X,Y,D) :- Y<X, nwd(Y,X,D) . lub  
nwd(X,Y,D) :- Y<X, X1 is X-Y, nwd(X1,Y,D) .
```

Operacje arytmetyczne w Prologu

Zastosowanie operacji arytmetycznych c.d.

Przykład

Wyznaczyć długość listy termów. Długość listy:

- równa się 0, jeżeli lista jest pusta,
- równa się długości jej ogona powiększonej o 1, jeżeli lista jest niepusta.

Zapis w Prologu:

```
length([],0) .  
length([_|Tail],N) :- length(Tail,N1) ,  
N is 1+N1 .
```

Operacje arytmetyczne w Prologu

Zastosowanie operacji arytmetycznych c.d.

ciąg dalszy przykładu – rozważmy inny (błędny) zapis w Prologu:

```
length([],0).  
length([_|Tail],N):- length(Tail,N1),  
                    N = 1+N1.
```

↑
unifikacja!

Zapytanie: ?- length([a,b,[c,d],e],N).

N = (1+(1+(1+(1+0))))

Właściwe zapytanie (w tej wersji length!):

?- length([a,b,[c,d],e],N), L is N.

N=(1+(1+(1+(1+0))))

L=4

Operacje arytmetyczne w Prologu

Zastosowanie operacji arytmetycznych c.d.

Podsumowanie

- Operacje z użyciem operatorów arytmetycznych wymagają zastosowania predefiniowanych procedur ewaluacji wyrażenia
- Wykonanie operacji arytmetycznej jest możliwe jedynie po zastosowaniu procedury **is**
- Operatory porównania również prowadzą do ewaluacji porównywanych wyrażen
- W trakcie ewaluacji wyrażenia wszystkie argumenty muszą mieć przypisaną (związaną) wartość liczbową